

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060103

DOM
2026-10-19
Stockholm

Mål nr
M 14596-26

Sid 1 (4)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2026-09-23 i mål M 3712-26, se bilaga A

PARTER

Klagande

Trafikverket
781 89 Borlänge

Motpart

1. Göteborgs Ornitologiska Förening, 857203-1725
Fågelskyddskommittén
Box 166
421 22 Västra Frölunda

2. Länsstyrelsen i Hallands län
301 86 Halmstad

SAKEN

Tillsyn av efterlevnaden av villkor i dispens från artskyddsförordningen för anläggande av väg 940 på Onsalahalvön i Kungsbacka kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom.

Dok.Id 2417266

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Trafikverket har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom. Trafikverket har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska besluta att mark- och miljödomstolens dom inte får verkställas till dess att målet slutligen avgjorts (inhibition).

Göteborgs Ornitologiska Förening (föreningen) har motsatt sig Trafikverkets yrkanden.

Länsstyrelsen i Hallands län har medgett Trafikverkets yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Trafikverket har bland annat anfört följande till stöd för sin talan. Beslutet om förbud mot fortsatt avverkning är alltför ingripande och otydligt. Det är vidare oklart om det funnits materiella och processuella förutsättningar att förbjuda verksamheten på det sätt som nu skett. Trafikverket har en artskyddsdispens för avverkning och kan inte anses ha brutit mot något villkor enligt dispensen. Någon avverkning har inte skett sedan februari eftersom Trafikverket i ärendet om artskyddsdispens åtagit sig att genomföra avverkning endast mellan den 20 augusti och 28 februari. Projektet har planerats så att återstående skog inom vägområdet ska avverkas under innevarande avverkningsperiod. Förbudet innebär att avverkningen inte kan genomföras. Om förbudet inte upphävs kan avverkningen behöva skjutas upp till nästa tillgängliga avverkningsperiod. En försening av avverkningen får en direkt påverkan på efterföljande produktionsarbeten och projektets tidsplan. Förseningen kan få betydande ekonomiska konsekvenser och försenar de trafiksäkerhetsåtgärder som är huvudsyftet med åtgärden.

Föreningen har bland annat anfört att pågående avverkning riskerar att skada befintlig livsmiljö för mindre hackspett utan att det finns alternativa livsmiljöer i närområdet. Enligt inventering under våren och försommaren 2026 påverkas fler par av mindre hackspett inom vägområdet än vad som framkom när dispens gavs hösten 2025. Det

finns vidare färre par av mindre hackspett på Onsalahalvön än vad som framkom i Mark- och miljööverdomstolens dom den 4 november 2025 i mål nr M 4863-25.

Länsstyrelsen har hänvisat till dess beslut i ärendet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen kan inledningsvis konstatera att Trafikverket har meddelats dispens från artskyddsförordningen inför avverkningen med anledning av den nya dragningen av väg 940 inom Onsalahalvön. Artskyddsdispensen avseende bland annat mindre hackspett prövades slutligt av Mark- och miljööverdomstolen i dom som meddelades den 4 november 2025 i mål nr M 4863-25. Dispensen förenades med villkor om att åtgärderna skulle utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad Trafikverket föreslagit och åtagit sig samt att den som utförde åtgärderna skulle informeras om beslutet och meddelade villkor. I ansökan framgick att Trafikverket bland annat skulle vidta kompensationsåtgärder i syfte att gynna mindre hackspett i närområdet genom vissa skötselåtgärder, såsom veteranisering och skapande av död ved.

Bakgrunden till det aktuella ärendet är att gallring vidtagits inom ett område som avsatts för utförande av kompensationsåtgärder. Av handlingarna i målet framgår att detta skett i strid med det avtal som tecknats mellan Trafikverket och markägaren. Föreningen har med anledning av gallringen gjort en anmälan till länsstyrelsen med begäran om tillsyn av efterlevnaden av villkor i artskyddsdispensen, dnr 3556-2026. Länsstyrelsen har avskrivit ärendet från vidare handläggning. Avskrivningsbeslutet överklagades av föreningen till mark- och miljödomstolen. Mark- och miljödomstolen avvisade föreningens yrkande om undanröjande av beslut om dispens den 27 augusti 2026 och har därefter i sin dom beslutat om förbud mot fortsatt avverkning, även interimistiskt. Den fråga som Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till är därmed om det funnits förutsättningar att förbjuda fortsatt avverkning i detta fall.

Av 26 kap. 9 § miljöbalken framgår att en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet får besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

I artskyddsdispensen har viss påverkan på mindre hackspett godtagits. Trafikverket har i ärendet om artskyddsdispens åtagit sig att vidta kompensationsåtgärder för att täcka upp för förlusten av ytan. I det sammanhanget noteras att Trafikverket har rapporterat händelsen till länsstyrelsen och uppgett att alternativa områden för kompensationsåtgärder ska undersökas. Länsstyrelsen har öppnat ett ärende för att följa upp detta, dnr 5289-2026. Mark- och miljööverdomstolen delar mot den bakgrunden länsstyrelsens bedömning att det inte är motiverat att förbjuda avverkning i vägområdet. Mark- och miljödomstolens dom att förbjuda fortsatt avverkning ska därför upphävas i sin helhet, det vill säga även de interimistiska förordnandena.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsråden Katarina Berglund och Catharina Adlercreutz, referent, samt tekniska rådet Elisabet Fernius.

Föredragande har varit Camilla Nyström.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
Meddelad i Vänersborg
2026-09-23

Målnummer
M 3712-26

PARTER

Klagande

Göteborgs Ornitologiska Förening, Fågelskyddskommittén Box 166,
421 22 Västra Frölunda

Motparter

1. Länsstyrelsen i Hallands län, 301 86 Halmstad
2. Trafikverket, 781 89 Borlänge

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Hallands län beslut 2026-08-10 i ärende nr 3556-2026, se
bilaga 1

SAKEN

Tillsyn enligt miljöbalken (1998:808), MB, av efterlevnaden av villkor i
dispens från artskyddsförordningen för anläggande av väg 940 på
Onsalahalvön i Kungsbacka kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förbjuder avverkning av träd inom aktuellt
vägområde för väg 940 på Onsalahalvön i Kungsbacka kommun.

Mark- och miljödomstolen förordnar att domstolens interimistiska förbud,
meddelat den 27 augusti 2026, ska fortsätta att gälla till dess annat bestämts i
ett lagakraftvunnet avgörande.

Domen gäller omedelbart, även om den överklagas.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

BAKGRUND

Målet gäller tillsyn av efterlevnaden av villkor i ärende om dispens från artskyddsförordningen för mindre hackspett i ärende om anläggande av väg 940 på Onsalahalvön i Kungsbacka kommun. Dispensen beviljades av länsstyrelsen i beslut den 8 april 2024, upphävdes av mark- och miljödomstolen i dom den 14 mars 2025 (mål M 1807-24) och fastställdes slutligen av Mark- och miljööverdomstolen i dom den 4 november 2025 (mål M 4863-25).

Göteborgs Ornitologiska Förening, nedan föreningen, anmälde den 7 maj 2026 avtalsbrott i form av otillåten gallring av lövträd och brott mot artskyddsförordningen (2007:845), ArtF, för tillsyn. Föreningen begärde bl.a. att all vidare påverkan på mindre hackspett inom planerat vägområde ska pausas samt att det ska utredas om övriga delar av Heberg 3:20 som omfattas av avtalet har påverkats. Länsstyrelsen i Hallands län beslutade den 10 augusti 2026 (se bilaga 1) att avskriva ärendet. Länsstyrelsen har dock även initierat ett nytt ärende, dnr 5289-2026, för uppföljning av frågan om ytterligare platser där åtgärder kan vidtas för att gynna mindre hackspett och kompensera för de värden som har förlorats vid aktuell gallring.

YRKANDEN M.M.

Göteborgs Ornitologiska Förening, nedan föreningen, har överklagat beslutet och har, som det får förstås och så vitt nu är aktuellt, yrkat detsamma som i länsstyrelsen, dvs. att mark- och miljödomstolen ska förbjuda avverkning av skog inom vägområdet till dess frågan om alternativa kompensationsåtgärder utretts. Föreningen har, efter att inledningsvis ha formulerat sitt yrkande så att länsstyrelsens dispens för mindre hackspett ska undanröjas, förtydligat att yrkandet avser att länsstyrelsen ska åläggas en förnyad prövning av tidigare dispens efter det att Trafikverket inkommit med alternativa kompensationsåtgärder med anledning av de nya oförutsedda förhållanden som uppstått med anledning av avtalsbrottet och avverkningen av markägaren. Föreningen har

även yrkat att mark- och miljödomstolen interimistiskt ska besluta om ett sådant förbud.

Föreningen har anfört bl.a. följande.

Länsstyrelsen behöver fatta ett nytt beslut efter att Trafikverket inkommit med alternativa kompensationsåtgärder. Detta för att säkerställa att livsmiljöer för mindre hackspett på Onsalahalvön bevaras.

Föreningen har i huvudsak anfört att den under våren 2026 upptäckte att de villkor kopplade till länsstyrelsens dispens för mindre hackspett som Trafikverket förbundit sig att följa ej följts. En kraftig påverkan har skett inom fastigheten Heberg 3:20 där Trafikverket utfört veteranisering av träd för att vid anläggning av ny väg 940 ersätta förlorade livsmiljöer för mindre hackspett som uppstår vid avverkning av skog i vägområdet.

I beslutet att avskriva detta ärende har länsstyrelsen förutsatt att Trafikverkets kommande förslag till åtgärder för att minska påverkan på populationen av mindre hackspett kommer att ersätta de som blivit förstörda. Då det inte finns någon information om vad dessa åtgärder innebär anser föreningen att länsstyrelsen fattat beslut utan att ha fakta till hands. Detta förfarande är farligt och kan ej anses följa god sed för att fatta beslut. Länsstyrelsen är en tillsynsmyndighet och ska därför överväga om en verksamhet kan komma att påverka naturvärden, ej arbeta för att underlätta för någon part att få fortsätta sin i dagsläget olagliga verksamhet. Trafikverket kan ej följa de villkor om kompensationsåtgärder som meddelats med dispensen.

Den tidigare dispensen medgav avverkning av skog mellan den 20 augusti till 28 februari varför det yrkas på ett interimistiskt förbud mot mer avverkning av skog inom vägområdet till dess att mark- och miljödomstolen fattar ett slutgiltigt beslut i ärendet. Detta för att ej riskera att förlora livsmiljöer för mindre hackspett utan att dessa har kunnat kompenseras på något sätt.

Det aktuella området har förlorat sin ekologiska funktion för mindre hackspett. Efter förra dispensansökan har ett flertal avverkningar utförts och nya avverkningsanmälningar i lövskogar på Onsalahalvön har inkommit sedan länsstyrelsens beslut om dispens. Dessa nya förutsättningar för en dispens behöver utredas och vägas in vid ett beslut.

- Föreningen har gett in en PM *Bedömning av påverkan på mindre hackspett, Dryobates minor, vid anläggning av ny väg 940 mellan Rösan och Forsbäck i Kungsbacka kommun.*

Trafikverket anser att föreningens yrkanden i första hand ska avvisas och i andra hand avslås. Trafikverket, som åberopar dels sitt yttrande över det interimistiska yrkandet i målet, dels överklagandet av domstolens interimistiska beslut, har anfört bl.a. följande.

Föreningens talerätt m.m.

Klagande i detta mål är en ideell förening, Göteborgs ornitologiska förening. En enskild har inte möjlighet att själv framställa yrkanden om tillsynsåtgärder.

Utöver detta kan det noteras att föreningen framställt ett antal krav (snarare än tydliga yrkanden) om åtgärder hos länsstyrelsen. Dessa har länsstyrelsen delvis prövat i formell mening och delvis avfärdat i motiveringen till beslutet.

Föreningen har därefter ändrat sina krav till att avse de nu i detta mål framställda yrkandena. Föreningen har därmed först i domstolen framställt tydliga yrkanden om bl.a. återkallelse (även om den använder ordet "undanröja").

Föreningen har således i formell mening inte överklagat beslutet från länsstyrelsen utan istället hos domstolen framställt två nya yrkanden om frågor som den inte har möjlighet att föra talan om. Föreningens talan ska därför avvisas (se exempelvis Mark- och miljööverdomstolens beslut den 28 maj 2021 i mål M 4806-20).

Av MB 16:13 framgår att en förening förvisso får överklaga en länsstyrelsens beslut i vissa fall. Det saknar dock betydelse i detta fall eftersom föreningen här inte kan anses ha överklagat länsstyrelsens beslut utan snarast synes vilja inträda i länsstyrelsens ställe.

Prövningsramen

Det kan konstateras att överklagandet innehåller två tydliga och preciserade yrkanden:

- Göteborgs ornitologiska förening yrkar på att mark- och miljödomstolen undanröjer Länsstyrelsens dispens för mindre hackspett eftersom de villkor som dispensen byggde på ej längre uppfylls. Länsstyrelsen behöver därför fatta ett nytt beslut efter att Trafikverket inkommit med alternativa kompensationsåtgärder.

- Göteborgs ornitologiska förening yrkar även på att mark- och miljödomstolen fattar ett interimistiskt beslut på att stoppa vidare avverkning av skog inom vägområdet till att ärendet är avgjort. Detta för att säkerställa att bevara livsmiljöer för mindre hackspett på Onsalahalvön.

Klagandens första yrkande avser undanröjande av dispens enligt artskyddsförordningen. Det andra yrkandet avser enbart interimistiskt förbud. Yrkandet om interimistiskt förbud avser, som brukligt, tiden till dess att ärendet är avgjort. Ärendet avser, i enlighet med yrkandena, undanröjande av dispens. Denna fråga är nu prövad av mark- och miljödomstolen i och med avvisningen av yrkandet. Det finns i målet inget yrkande om att verksamheten ska förbjudas, annat än interimistiskt. Det finns inte heller något yrkande om andra tillsynsåtgärder. Huvudyrkandet i målet är därmed avgjort i och med att yrkandet om undanröjande av dispensen avvisats. Trafikverket anser därmed att det inte finns något kvar att pröva i sak.

Kompensationsåtgärder

Oaktat det ovan nämnda är länsstyrelsens beslut korrekt.

Trafikverket har en lagakraftvunnen artskyddsdispens. Dispensen har förenats med två villkor:

1. Åtgärderna ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad Trafikverket föreslagit och åtagit sig i ursprunglig ansökan, dnr 2424-22. Detta inkluderar redovisningar till tillsynsmyndigheten.

2. Den som utför åtgärderna, om annan än sökanden, ska informeras om detta beslut och meddelade villkor.

Det är inte Trafikverket som nu tagit ned träd på den aktuella platsen, utan det är fastighetsägaren som genomfört gallring. Trafikverket har inte känt till detta och har inte kunnat råda över händelseförloppet. Trafikverket har inte heller genomfört någon avverkning inom vägområdet sedan i februari 2026.

De åtgärder som nu påverkats av att fastighetsägaren tagit ned träd på fastigheten är kompensationsåtgärder som Trafikverket åtagit sig att genomföra. Som tydligt framgår av praxis får kompensationsåtgärder inte tillgodoräknas för att tillåta en annars förbjuden verksamhet (Mark- och miljööverdomstolens dom 2017-06-12 i mål M 10492-16 och den där hänvisade domen i mål M 2114-15). Frågan om kompensation kan därför bli aktuell först efter att det bedömts att en dispens kan ges, och kompensationsåtgärder kan inte utgöra förutsättning för att dispens beviljas.

Trafikverket har inte brutit mot något villkor eller åtagande. Tvärtom har Trafikverket förhållit sig till vad som framgår av dispensbeslutet och de åtaganden som omfattas av det allmänna villkoret. Att yttre omständigheter nu påverkat genomförda kompensationsåtgärder och möjligheten att genomföra planerade kompensationsåtgärder kan inte läggas Trafikverket till last. Förändringar av förutsättningarna på platsen, eller förutsättningarna för att genomföra kompensationsåtgärder, kan påverkas av en rad olika skäl som ligger utanför verksamhetsutövarens kontroll, exempelvis om träd faller i en storm.

Trafikverket arbetar med att se över ytterligare platser där det är möjligt att vidta åtgärder för att gynna mindre hackspett för att kompensera för den påverkan som skett på möjligheterna att genomföra åtgärder på Heberg 3:20. Länsstyrelsen har även inlett ett tillsynsärende för att följa upp detta. Enligt 26 kap. 9 § andra stycket MB får mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet inte tillgripas. Ett rimligt förfarande i ett fall som detta torde vara att, precis som länsstyrelsen gjort, inleda ett tillsynsärende för att undersöka möjligheterna att vidta åtgärder för att kompensera för den brist som uppstått i kompensationsåtgärderna. Att vidta andra tillsynsåtgärder än det i detta skede måste anses vara mer ingripande än vad som krävs.

Övrigt

Trafikverket har också tagit del av aktbilaga 23 och 25. Trafikverket konstaterar att aktbilaga 25 skickades in av två föreningar som överklagade länsstyrelsens beslut 2024-04-22 att bevilja artskyddsdispens (mark- och miljödomstolens mål M 1807-24), och således var del av materialet i målet redan när frågan om artskyddsdispens avgjordes. Klaganden anför i aktbilaga 23 att ett flertal avverkningar genomförts och nya avverkningsanmälningar inkommit efter det att dispensen meddelades och att de nya förutsättningarna för dispens behöver utredas och vägas in vid ett beslut.

Frågan om dispens är avgjord genom Mark- och miljööverdomstolens dom 2025-11-04 i mål M 4863-25. Att förutsättningarna på platsen nu förändrats sedan dispensen meddelats innebär inte att dispensen inte skulle vara giltig eller behöver omprövas. Det är inte Trafikverkets verksamhet som medfört att förutsättningarna på platsen förändrats. Trafikverket har förhållit sig till vad som framgår i dispensbeslutet och de åtaganden som gjorts inom ramen för ärendet om artskyddsdispens.

I målet aktuell dispens enligt artskyddsförordningen

Den aktuella dispensen har varit föremål för en mycket lång och omfattande prövning vilket till stora delar är känt för såväl domstolen som motparter.

Någon redogörelse för prövningsgången återges därför inte i denna skrift utan i bilaga 1 (aktbilaga 16, domstolens anm.).

Domen som meddelades av Mark- och miljööverdomstolen den 5 november 2025 (och vann laga kraft samma dag) innebar att Trafikverket enligt 14 § ArtF slutligt fick dispens enligt 4 § nämnda förordning att vidta ett antal åtgärder innefattandes bl.a. fällning av träd och röjning av buskar i det kommande vägområdet.

Dispensen innehåller ett villkor med tidsrestriktioner för fällning av träd och röjning av buskar längs två sträckor. Den första restriktionen gäller sträckorna Km 0/000-4/850 och Km 4/950-7/470 där arbeten får ske 20 augusti – 28 februari och den andra sträckan Km 4/850-4/950 där arbetstiden är 1 november-28 februari. Till dags dato har ca 70 % avverkats utmed sträckan. Avverkning har prioriterats på de områden där arkeologisk slutundersökning ska ske varför avverkning inte skett linjärt efter sträckningen. Tidsrestriktionen för den första sträckan är satt utifrån samtliga i området häckande fåglar (dvs. inte endast för mindre hackspett). Den andra, kortare, tiden är satt särskilt utifrån förekomsten av fladdermöss.

Förutsättningar för dispens enligt ArtF

Det är en omfattande mängd krav som i regel endast viktigare offentliga infrastrukturprojekt uppfyller. Det i målet aktuella projektet med en nydragning av väg 940 i Onsala uppfyller dessa och har därför beviljats dispens.

Trafikverket har i sin ansökan satt upp ett antal villkor för att minska påverkan på arterna i form av skyddsåtgärder. Av relevans i detta mål är tidsrestriktioner för nedtagning av träd och röjning av buskar. Dessa har införts för att inte störa arternas häckning. Vad som angetts ovan är vad som ingår i prövningen av om en dispens från ArtF kan beviljats. Inga av de föreslagna villkoren eller försiktighetsmått har påverkats eller överträtts (vilket i sig inte heller i sak påståtts). Utifrån detta bör yrkandena i sin helhet avslås.

Det finns vidare en generell möjlighet i 16:9 MB att förena alla typer av beslut som har sin grund i MB med en skyldighet att utföra kompensationsåtgärder.

Det ska här särskilt understrykas att kompensationsåtgärder inte är en förutsättning för dispens — endast en möjlighet utifrån verksamhetsutövarens förutsättningar i det enskilda fallet. Det är vidare inte heller ens nödvändigt att en kompensationsåtgärd avser den i målet aktuella arten eller naturtypen utan en kompensationsåtgärd kan avse även andra intressen.

Det kan här vara lämpligt med en viss redogörelse för skillnaden mellan skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder. Till skillnad från kompensationsåtgärder är skyddsåtgärder olika typer av åtgärder som vidtas för att skydda en art eller livsmiljö ifrån att alls utsättas för en negativ påverkan. En sådan åtgärd gör således att en påverkan eller skada inte uppstår. Detta medför att åtgärden måste vidtas innan eller i samband med att exempelvis ett arbetsmoment ska vidtas — effekten av åtgärden måste vara fullständig och direkt. Kompensationsåtgärden å sin sida avser att helt eller delvis kompensera för en konstaterad förlust eller skada.

I den ursprungliga planeringen för vägprojektet skulle Trafikverket utföra en omfattande mängd skyddsåtgärder för arterna i området för att inte förbuden i artskyddsförordningen skulle träda in. Dessa beskrevs i ett samråd med länsstyrelsen som sedan ledde till ett föreläggande om att söka dispens. Trafikverket överklagade detta till både mark- och miljödomstolen och Mark- och miljööverdomstolen. De föreslagna åtgärderna (bl.a. veteranisering) underkändes av samtliga instanser som skyddsåtgärder eftersom de bedömdes ha osäker funktion både till effekt och när effekten eventuellt skulle uppstå. Särskilt kritisk var föreningen, som helt ifrågasatte metodernas effekt. Mark- och miljööverdomstolen uttalade följande (dom den 29 september 2021 i mål M 13672-19:

Åtgärderna i dessa områden kan snarare beskrivas som kompensationsåtgärder än skyddsåtgärder och kan därför inte beaktas. Vidare är det, som länsstyrelsen och övriga motparter påpekat, osäkert om de områden med förstärkta naturvärden som Trafikverket

har för avsikt att skapa fullt ut kommer att motsvara de områden som påverkas av vägen när det kommer till ekologisk kvalitet. Det är också osäkert i vilken utsträckning de värden som skapas kommer att bestå när avtalen med markägare löpt ut.

Efter detta avgörande sökte Trafikverket — i enlighet med länsstyrelsens ursprungliga föreläggande — dispens enligt ArtF för de berörda arterna. Eftersom de åtgärder som tidigare skulle utgöra skyddsåtgärder redan påbörjats (skapande av död ved, veteranisering, rensning av gran till nytta för arterna mindre hackspett och gröngöling) föreslog Trafikverket på eget initiativ att dessa kunde utgöra kompensationsåtgärder. Det ska här noteras att kompensationsåtgärder som regel utförs efter att en dispens har tagits i anspråk, dvs. när de åtgärder som en dispens från ArtF medger redan är utförda. Det faktiska utfallet av en kompensationsåtgärd är således varken en formell eller materiell förutsättning för en dispens i sig.

Uppkommen påverkan på kompensationsåtgärden

Det som skett i praktiken är att ägaren till en av de fastigheter som delvis innehåller ett åtgärdsområde har genomfört viss nedtagning av träd (det är inte fråga om någon form av slutavverkning eller liknande). Nedtagningen av träd har skett som ett led i ägarens miljöarbete.

Detta har dock skett i strid med det avtal som föreligger mellan fastighetsägaren och Trafikverket (och även helt utan Trafikverkets kännedom). Varför så har skett är ännu inte helt klarlagt men sannolikt beror det på ett internt missförstånd i det bolag som äger fastigheten.

Trafikverket har tagit fram en utredning kring vad som inträffat som kommunicerats med länsstyrelsen. Sett till den areal som påverkats har drygt 17 % av den areal som är kopplad till kompensationsåtgärder för mindre hackspett påverkats. Som dock tydligt framgår av utredningen är inte värdet för mindre hackspett utsläckt men effekterna kan först påräknas på lång sikt. Större delen av åtgärdade träd från åtgärdsomgång 1 och 2 finns dock kvar.

För närvarande pågår ett tillsynsärende hos länsstyrelsen (ärende nr: 5289-2026) om vilka åtgärder som kan vidtas för att kompensera bortfallet av åtgärder. Enligt nu gällande tidplan kan ett första underlag för detta vara färdigställt under senhösten 2026.

Förutsättningar för ett förbud

Hur kompensationsåtgärderna ska genomföras är inte formulerat som en exakt nivå av specificerade åtgärder. Trafikverket har gett in en plan med förslag på utförda och kommande åtgärder i ett antal områden. Detta har redan reglerats såsom att Trafikverket ska utföra åtgärderna i huvudsaklig överensstämmelse med vad Trafikverket har föreslagit och åtagit sig. Det finns således en viss marginal avseende både hur och i vilken mängd. Detta är ett vedertaget förfarande och särskilt relevant när det avser åtgärder som ska ge ekologiska funktioner. Det är svårt att på förhand kunna fullt ut garantera full funktion och utförande i naturen. Det är vidare utifrån detta möjligt (och påbjudet) att göra anpassningar allt eftersom åtgärdernas effekt följs upp.

Länsstyrelsen har förvisso avslutat ärendet och däri avslagit föreningens yrkanden. Länsstyrelsen har dock även inlett ett nytt ärende däri frågan om vilka åtgärder som ska vidtas för att kompensera den uppkomna bristen i kompensationsåtgärden. I detta ärende ska Trafikverket under hösten inkomma med ett första underlag i frågan. Det kan här ifrågasättas om det pågående ärendet kan utgöra ett hinder för prövningen i detta mål.

Konsekvenser av ett förbud

Det är svårt att göra en fullödlig uppskattning av konsekvenserna av ett förbud men en uppskattning har gjorts utifrån konsekvenserna av ett förbud på ca 3 månader.

Avverkning av träd och röjning av buskar får endast utföras under perioden september - februari. Om denna period minskas med 3 månader dvs. att

avverkning inte får ske under september, oktober och november återstår endast 3 månader för avverkning; december 2026 och januari-februari 2027.

Den förkortade tiden gör det svårt och näst intill omöjligt att hinna avverka klart skogen före sista februari 2027. Då all avverkning inte hinner utföras under den tillåtna perioden kommer återstående avverkning behöva pausas till nästa tillåtna tidsfönster som infaller under september 2027-februari 2028.

Avverkningen är central eftersom den utgör en förutsättning för de efterföljande produktionsarbetena. Innan vägområdet har avverkats och röjts kan exempelvis jordschakt, vägbyggnation och brobyggnation inte bedrivas enligt plan. En försening av avverkningen får därför en direkt påverkan på efterföljande arbeten och riskerar att försena hela vägprojektet med ett år. För närvarande pågår arkeologisk slutundersökning men för att även denna ska kunna slutföras krävs att ytterligare träd tas ner. För att slutundersökningen ska kunna slutföras krävs att träden tas ner i början av perioden eftersom den även är beroende av tidsrestriktionerna för avbanning av massor i de fall de ligger inom de restriktionsområdena.

För ett vägprojekt med en beräknad totalkostnad om ca 800 Mkr kan en försening om ett år få betydande ekonomiska konsekvenser. Kostnader för projektorganisation, etablering, entreprenad, maskiner, kontraktsförlängningar, indexuppräknningar och finansiering kan komma att kvarstå eller öka under den förlängda projekttiden. Därtill kommer risken för kostnadsdrivande omplanering och störningar i efterföljande produktionsarbeten. Det är dock svårt att med någon större grad av säkerhet påvisa mer exakt vilka kostnader som kan bli aktuella. Utifrån projektets totalsumma är det dock tydligt att även en påverkan på några procent blir betydande summor.

Avverkningen utgör en förutsättning för flera efterföljande arbeten. Om avverkningen inte kan slutföras inom ett förkortat tidsfönster riskerar återstående arbeten att behöva avvakta till nästkommande avverkningsperiod.

En sådan försening kan därmed få en kedjeeffekt på projektets produktionstid, kostnader och slutdatum.

I detta har inte samhällsekonomiska konsekvenser beräknats men utgör även det sannolikt betydande summor. Den viktigaste faktorn är dock att en tidsutdräkt försenar de trafiksäkerhetsåtgärder som är huvudsyftet med åtgärden (och som även utgör det bärande skälet till varför artskyddsdispensen över huvud taget meddelades).

Ett förbud är uppenbart orimligt

Även om det inte framgår vilken bestämmelse som föreningen anser att ett förbud ska grunda sig på torde det vara 26:9 MB. Enligt denna stadgande kan tillsynsmyndigheten meddela de förelägganden och förbud som krävs för att MB m.m. ska följas. Av stor vikt vid tillämpningen av detta stadgande är bestämmelsens andra stycke.

Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Ett förbud är ett mycket ingripande beslut som endast kan användas om inga andra åtgärder är tillräckliga. Det ska här även beaktas att det är fråga om ett laga kraftvunnet avgörande, även om inte ett beslut om dispens enligt ArtF omfattas av rättskraft enligt MB 24:1 har beslutet rättskraft gentemot Trafikverket och tillståndsansökanerna.

Det är inte klarlagt vilken skada som ska anses uppstå om inte ett förbud meddelas. Trafikverket har genom den beviljade dispensen rätt att ta ner de träd som annars hade varit förbjudet enligt ArtF. Dispensen ger således Trafikverket rätt att orsaka den annars otillåtna påverkan på mindre hackspett — detta oaktat den slutliga effekten av kompensationsåtgärderna. Det saknas således en direkt koppling mellan de tillståndsgivna åtgärderna och kompensationsåtgärder på det sätt som görs gällande.

Föreningen synes mena att eftersom en del av en kompensationsåtgärd påverkats negativt av en extern part måste de tillståndsgivna åtgärderna avbrytas. Det ska i detta sammanhang åter noteras att föreningen tidigare underkänt effekterna av den kompensationsåtgärd som nu påverkats. Av argumentationen framstår det som att det nu görs gällande att åtgärden (även i mindre omfattning) är helt avgörande för arten (vilket framstår som något anmärkningsvärt).

Det saknas vidare stöd för att om en kompensationsåtgärd misslyckas i någon omfattning ska detta påverka en lagakraftvunnen dispens. Som nämnts ovan är inte utförandet av kompensationsåtgärder en del av förutsättningarna för att kunna erhålla en dispens utan något som alla typer av tillstånd eller dispenser enligt MB kan förenas med. Utifrån detta torde därför inte utfallet av en kompensationsåtgärd påverka aktualiteten av en dispens i det enskilda fallet (särskilt inte när påverkan på en kompensationsåtgärd inte beror på verksamhetsutövaren).

Att en kompensationsåtgärd misslyckas kan inte anses medföra att en lagakraftvunnen dispens ska upphävas eller förbjudas att tas i anspråk. Det framstår som en såväl ologisk som orimlig ordning. Skulle så vara fallet skulle det leda till omfattande tillämpningsproblem och en stor osäkerhet kring vad en dispens egentligen innebär.

Det saknas vidare proportion mellan den åtgärd som föreningen anser ska förbjudas och den kompensationsåtgärd som blivit påverkad. Kompensationsåtgärden är endast en mindre del av hela åtgärdspaketet (vilket även kommer att åtgärdas, i vart fall till viss del) medan ett förbud får mycket stora konsekvenser för projektet.

Sammanfattningsvis saknar ett förbud mot fortsatt verksamhet enligt tillståndsgiven dispens såväl grund som rimlighet. Det finns inte något skäl för att upphäva dispensen och därmed finns inte heller skäl för ett förbud för fortsatt nedtagning av träd.

Vidare skulle ett förbud vara uppenbart orimligt sett till de omfattande konsekvenser, både ekonomiska och praktiska, som skulle uppstå, men särskilt förseningen av de trafiksäkerhetsskapande åtgärderna (som i artskydds-hänseende ansetts ha ett allt överskuggande allmänintresse).

Återförvisning

Om domstolen, trots vad som anförs ovan, skulle anse att det kan föreligga skäl för ett förbud mot avverkning torde målet behöva återförvisas till länsstyrelsen för utredning i sak bl.a. med hänsyn till instansordningsprincipen. I ett sådant arbete är det inte heller uteslutet att ytterligare utredningsåtgärder behöver vidtas vilket bäst företas i första instans. Det kan i detta läge ifrågasättas om inte även bestämmelsen i MB 26:9 förutsätter att en tillsynsmyndighet fattar beslutet som första instans.

Sammanfattning

Som framgår ovan saknas såväl grund för ett förbud som en rimlighet i ett sådant föreläggande. Länsstyrelsen har gjort en korrekt bedömning av situationen när den avslagit yrkandena om förbud m.m. och i stället inlett ett tillsynsärende där Trafikverket ges möjlighet att utreda situationen och inkomma med förslag på åtgärder. Framställda yrkanden ska således avslås.

Länsstyrelsen Hallands län vidhåller att Trafikverket inte har brutit mot de villkor som följer av dispensen för bl.a. mindre hackspett. Det finns inte skäl att upphäva beslutet om dispens eftersom förutsättningarna för dispens ska vara uppfyllda även utan kompensationsåtgärder.

- Länsstyrelsen har bifogat sitt beslut den 2024-04-08 (ärende 2682-2023) att bevilja dispens avseende 4 § artskyddsförordningen gällande gröngöling och mindre hackspett.

Mark- och miljödomstolen beslutade den 27 augusti 2026 dels att interimistiskt förbjuda avverkning inom vägområdet till dess annat beslutats

genom lagakraftvunnet avgörande, dels att avvisa föreningens yrkande om upphävande av meddelad dispens.

Beslutet överklagades av Trafikverket, som i det återopade överklagandet anförde i huvudsak följande.

Historik avseende dispens

Trafikverket har en lagakraftvunnen dispens avseende bland annat avverkning av skog. Nedan redogörs kort för historiken avseende dispensen för att sätta prövningen i sitt sammanhang.

I oktober 2017 gav Trafikverket in en anmälan om samråd till Länsstyrelsen i Hallands län. Anmälan avsåg samråd om åtgärder till skydd för arter (såväl fåglar som andra djur) i samband med byggande av väg 940 på Onsalahalvön. Länsstyrelsen förelade Trafikverket att ansöka om dispens från förbuden i 4 § artskyddsförordningen för mindre hackspett och gröngöling. Trafikverket överklagade länsstyrelsens föreläggande. Överklagandet avslogs av Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. Trafikverket överklagade till Mark- och miljööverdomstolen som beviljade prövningstillstånd och avslog överklagandet. Trafikverket påtalade i överklagandet att flertalet skyddsåtgärder skulle vidtas för att säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion och att åtgärderna inte utlöser något förbud enligt artskyddsförordningen. Skötselåtgärder, med syfte att gynna framförallt mindre hackspett och gröngöling, enligt avtal med fastighetsägare var en av de åtgärder som framhölls som skyddsåtgärd. Mark- och miljööverdomstolen bedömde att dessa åtgärder i form av veteranisering av träd visserligen kunde skapa positiva effekter, men att erfarenheten och utvärderingen av metoden inte ännu är tillräckligt god för att kunna betrakta det som en effektiv skyddsåtgärd. Mark- och miljööverdomstolen bedömde att skötselåtgärderna som Trafikverket föreslog hade karaktären av kompensationsåtgärder snarare än skyddsåtgärder (M 13672-19). Mark- och miljööverdomstolen bedömde också att det förelåg andra osäkerhetsfaktorer som gjorde att kontinuerlig ekologisk funktion inte kunde säkerställas med de av Trafikverket planerade åtgärderna.

Trafikverket sökte sedermera dispens enligt 14 och 15 §§ artskyddsförordningen för 85 arter, bland annat mindre hackspett och gröngöling under 2022 (ansökan bifogas, bilaga 1, aktbilaga 20, domstolens anm.). Länsstyrelsen beviljade dispens i enlighet med ansökan men mark- och miljödomstolen undanröjde länsstyrelsens beslut avseende gröngöling och mindre hackspett och återförvisade målet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning av dispensansökan för dessa arter (Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom 2023-04-13 i mål M 2889-22).

I februari 2024 skickade Trafikverket ett kompletterande och förtydligande PM till länsstyrelsen avseende arterna mindre hackspett och gröngöling, med utgångspunkt i domskälen i mark- och miljödomstolens dom i mål M 2889-22.

Länsstyrelsen beviljade dispensen den 8 april 2024. Dispensen förenades med två villkor:

- 1. Åtgärderna ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad Trafikverket föreslagit och åtagit sig i ursprunglig ansökan, dnr 2424-22. Detta inkluderar redovisningar till tillsynsmyndigheten.*
- 2. Den som utför åtgärderna, om annan än sökanden, ska informeras om detta beslut och meddelade villkor.*

Länsstyrelsens beslut överklagades av två föreningar varefter mark- och miljödomstolen upphävde dispensen avseende mindre hackspett. Mark- och miljödomstolens dom överklagades av Trafikverket. Mark- och miljööverdomstolen ändrade mark- och miljödomstolens dom och fastställde länsstyrelsens beslut (M 4863-25).

Nu genomförd nedtagning av träd

De händelser som föregått det nu överklagade beslutet redogörs för i bilaga 2 (*Händelserapport — Avverkning/gallring i åtgärdsområde för mindre hackspett, Väg 940 Rösan-Forsbäck, Kungsbacka kommun Hallands län, 2026-*

06-08, aktbilaga 21, domstolens anm.), men Trafikverket redogör även här mycket kort för händelseförloppet. I dispensärendet åtog sig Trafikverket att enbart genomföra avverkning mellan 20 augusti och 28 februari, på den aktuella sträckan. Någon avverkning har Trafikverket därför inte genomfört i vägområdet sedan februari 2026. Trafikverkets konsulter har under våren genomfört fältbesök inom ett av de åtgärdsområden som identifierats för kompensationsåtgärder. I samband med fältbesök har noterats att gallring skett inom området. Det som skett är att ägaren till en av fastigheterna som delvis innehåller ett åtgärdsområde har genomfört nedtagning av träd, som ett led i fastighetsägarens miljöarbete.

Detta har skett i strid mot det avtal som tecknats mellan fastighetsägaren och Trafikverket. Trafikverket har inte haft kännedom om åtgärderna och har därför inte heller kunnat påverka händelseförloppet.

Inhibition

Mark- och miljödomstolen har beslutat att tills vidare förbjuda avverkning av skog inom vägområde till dess annat beslutats genom lagakraftvunnet avgörande. Beslutet gäller omedelbart, även om det överklagas. Trafikverket yrkar att Mark- och miljööverdomstolen inhiberar beslutet eftersom förbudet gäller omedelbart. Som framgår nedan är beslutet både alltför ingripande, otydligt och det föreligger oklarheter kring både de materiella och processuella förutsättningarna för att förbjuda verksamheten på det sätt som skett. På grund av detta och att det interimistiska förbudet får så stora konsekvenser för vägbyggnadsprojektet måste beslutet inhiberas till dess att Mark- och miljööverdomstolen avgjort frågan om huruvida det interimistiska förbudet ska upphävas.

Förutsättningarna för förbud

Ett interimistiskt förbud är mycket ingripande och ska inte meddelas om det inte är fråga om något mycket angeläget som inte tål uppskov.

Det aktuella vägbyggnadsprojektet avser en nydragning av väg 940 i Onsala. Syftet med nydragningen är att förbättra trafiksäkerheten och boendemiljön, minska barriäreffekten av den befintliga vägen samt förbättra framkomligheten för alla trafikslag.

I ett vägprojekt av denna storlek (beräknad totalkostnad om cirka 800 miljoner kronor) får förbudet mycket stora konsekvenser, särskilt som Trafikverket enbart får genomföra avverkning mellan 20 augusti och 28 februari. Även ett avbrott om någon månad försämrar kraftigt förutsättningarna att hinna genomföra planerad avverkning under säsongen 2026-2027. Som Trafikverket framfört till mark- och miljödomstolen medför en försening i avverkningen en förskjutning av hela vägbyggnadsprojektet eftersom avverkningen utgör en förutsättning för de efterföljande produktionsarbetena.

Det är mot bakgrund av det ovan nämnda av största vikt att Trafikverket kan utnyttja den tidsperiod inom vilken avverkning får ske enligt den lagakraftvunna dispensen.

Formella möjligheter att meddela ett interimistiskt förbud

Trafikverket ifrågasätter vidare att det överhuvudtaget finns möjlighet att interimistiskt förbjuda verksamheten inom ramen för målet hos mark- och miljödomstolen. För att det ska gå att fatta ett interimistiskt beslut, måste föreligga hög sannolikhet för att den slutliga prövningen leder till ett utfall som överensstämmer med det interimistiska beslutet (se Fitger, Eriksson & Hall, Lagen om domstolsärenden, en kommentar, kommentaren till 26 §, JUNO version 3E).

Även mark- och miljödomstolen konstaterar i sina beslutsskäl att det krävs en tämligen hög grad av sannolikhet för att överklagandet kommer att bifallas för att ett interimistiskt beslut ska vara motiverat. Relevant blir då naturligtvis vad klaganden yrkat och domstolen har att pröva i målet.

I denna typ av mål är mark- och miljödomstolen, i enlighet med 27 § ärendelagen, bunden av parternas yrkanden. Det finns ett visst utrymme för domstolen att gå utöver vad som yrkats, men det får då inte vara till nackdel för något motstående enskilt intresse. Det mark- och miljödomstolen haft att pröva är således klagandens två yrkanden.

Göteborgs Ornitologiska Förening har överklagat länsstyrelsens beslut om att avskriva ärende om tillsyn avseende efterlevnad av villkor i dispens från artskyddsförordningen för anläggande av väg 940 på Onsalahalvön i Kungsbacka kommun. Överklagandet innehåller två yrkanden:

--Göteborgs ornitologiska förening yrkar på att Mark och Miljödomstolen undanröjer Länsstyrelsen dispens för mindre hackspett eftersom de villkor som dispensen byggde på ej längre uppfylls. Länsstyrelsen behöver därför fatta ett nytt beslut efter att Trafikverket inkommit med alternativa kompensationsåtgärder.

--Göteborgs ornitologiska förening yrkar även på att Mark och Miljödomstolen fattar ett interimistiskt beslut på att stoppa vidare avverkning av skog inom vägområdet till att ärendet är avgjort. Detta för att säkerställa att bevara livsmiljöer för mindre hackspett på Onsalahalvön.

Yrkandena är till sin utformning tydliga och preciserade. Klagandens första yrkande avser undanröjande av dispens enligt artskyddsförordningen. Det andra yrkandet avser enbart interimistiskt förbud. Yrkandet om interimistiskt förbud avser, som brukligt, tiden till dess att ärendet är avgjort. Ärendet avser, i enlighet med yrkandena, undanröjande av dispens. Denna fråga är nu prövad av mark- och miljödomstolen i och med avvisningen av yrkandet. Det finns i målet inget yrkande om att verksamheten ska förbjudas, annat än interimistiskt. Ett förbud som inte enbart gäller under tiden för prövning av ärendet ryms således inte inom prövningsramen, och saken är i övrigt avgjort genom beslutet om avvisning av klagandens yrkande om undanröjande av dispensen.

Det är därmed mycket otydligt vad mark- och miljödomstolen avser pröva under målets fortsatta handläggning, eftersom det inte finns något yrkande kvar att bifalla eller avslå. Det är därför också mycket otydligt vad mark- och miljödomstolen avser med att förbudet gäller "tills vidare".

I sitt beslut hänvisar mark- och miljödomstolen till 26 § andra stycket ärendelagen. Av bestämmelsen framgår att domstolen får besluta att det överklagade beslutet tills vidare inte får verkställas och även i övrigt besluta tills vidare rörande saken. Beslutet ska alltså avse saken. Som framgår ovan är frågan i sak prövad i och med att klagandens yrkande avvisades.

Överklagandet innehåller inget yrkande om ytterligare tillsynsåtgärder. För det fall mark- och miljödomstolen anser att de kan göra en bredare prövning mot reglerna i 26 kap. miljöbalken innebär det i praktiken att mark- och miljödomstolen agerar tillsynsmyndighet, istället för att förhålla sig till prövningsramen i målet.

I första hand är det alltså Trafikverkets uppfattning att det inte finns formella förutsättningar för att meddela ett interimistiskt förbud. Trafikverket utvecklar ändå nedan sin uppfattning avseende de materiella förutsättningarna för ett förbud.

Kompensationsåtgärder

Mark- och miljödomstolen skriver i sina beslutsskäl att Trafikverkets åtaganden utgjort grund för bedömningen att dispens inte medför en otillåten försämring av förutsättningarna för att populationen av mindre hackspett till en tillfredsställande populationsnivå. Det kan dock inte vara så som mark- och miljödomstolen skriver, att åtagandet om kompensation utgjort grund för bedömningen att dispensen inte medför en otillåten försämring av förutsättningarna för att återupprätta populationen av mindre hackspett till en tillfredsställande populationsnivå. De åtgärder som påverkats av den nedtagning av träd som fastighetsägaren genomfört utgör inte skyddsåtgärder, utan kompensationsåtgärder. Som tydligt framgår av praxis får kompensa-

tionsåtgärder inte tillgodoräknas för att tillåta en annars förbjuden verksamhet (Mark- och miljööverdomstolens dom 2017-06-12 i mål M 10492-16 och den där hänvisade domen i mål M 2114-15). Frågan om kompensation kan därför bli aktuell först efter att det bedömts att en dispens kan ges, och kompensationsåtgärder kan inte utgöra förutsättning för att dispens beviljas.

Trafikverket har i sin ansökan om artskyddsdispens redogjort för påverkan på mindre hackspett efter vidtagna skyddsåtgärder. Som framgår av ansökan (s. 37) bedömdes det finnas en kvarvarande skada i form av habitatförlust om drygt 15 hektar för mindre hackspett. Trafikverket har i ansökan åtagit sig att genomföra kompensationsåtgärder för att kompensera för den kvarvarande skadan (s. 51-53). Enligt åtagandet ska kompensationsåtgärderna genomföras i huvudsak enligt ingiven åtgärdsplan. Åtgärderna ska följas upp och utvärderas senast tio år efter det att de inletts och utvärderingen ska redovisas till tillsynsmyndigheten tillsammans med eventuella förslag på kompletterande åtgärder. Det är i dispensansökan tydligt att de åtgärder i form av byggande av väg m.m. som ansökan omfattar medför skada på habitat för mindre hackspett, och att kompensationsåtgärder kommer genomföras och följas upp enligt vad som beskrivs i ansökan.

Kompensationsåtgärderna är inte sådana obligatoriska kompensationsåtgärder som i vissa fall kan krävas för att en åtgärd eller verksamhet ska kunna tillåtas, exempelvis enligt 7 kap. 7 § eller 7 kap. 29 a § miljöbalken. I detta fall är det fråga om kompensationsåtgärder enligt 16 kap. 9 § miljöbalken, som Trafikverket frivilligt åtagit sig att genomföra. Som framgår ovan kan sådana kompensationsåtgärder aldrig vara en förutsättning för att bevilja dispens. Dispensprövningen ska ha skett i ett första steg, i detta fall mot reglerna i 14 § artskyddsförordningen, och åtgärden eller verksamheten behöver då vara tillåten utan att kompensationsåtgärderna beaktats i bedömningen av tillåtligheten.

Även detta leder till slutsatsen att det är svårt att se hur det kan föreligga hög sannolikhet för att överklagandet, oavsett hur yrkandena och prövningsramen

skulle tolkas, kommer att bifallas på så sätt att ett interimistiskt förbud är motiverat.

Förändringar av förutsättningarna på platsen, eller förutsättningarna för att genomföra kompensationsåtgärder, kan påverkas av en rad olika skäl som ligger utanför verksamhetsutövarens kontroll, exempelvis om träd faller i en storm. Trafikverket arbetar med att se över ytterligare platser där det är möjligt att vidta åtgärder för att gynna mindre hackspett för att kompensera för den påverkan som skett på möjligheterna att genomföra åtgärder på Heberg 3:20. Länsstyrelsen har även inlett ett tillsynsärende för att följa upp detta.

Ett förbud mot verksamhet som har en lagakraftvunnen artskyddsdispens är mycket ingripande. Enligt 26 kap. 9 § andra stycket miljöbalken får mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet inte tillgripas. Ett rimligt förfarande i ett fall som detta torde vara att, precis som länsstyrelsen gjort, inleda ett tillsynsärende för att undersöka möjligheterna att vidta åtgärder för att kompensera för den brist som uppstått i kompensationsåtgärderna. Eftersom kompensationsåtgärderna inte kunnat vara en förutsättning för dispensen måste ett förbud anses vara allt för ingripande.

Som framgår ovan är verksamheten tillåten även utan kompensationsåtgärder. Trafikverket har fått dispens för att påverka mindre hackspett men frivilligt åtagit sig att genomföra vissa åtgärder för att kompensera för påverkan. Om det faktum att Trafikverket åtagit sig att genomföra kompensationsåtgärder skulle leda till en möjlighet att förbjuda verksamheten om möjligheterna till kompensation påverkas av yttre faktorer skulle Trafikverket hamna i ett sämre läge än om inget åtagande om kompensationsåtgärder gjorts, eftersom dispens hade kunnat beviljas även utan åtagandet om kompensationsåtgärder. Detta är naturligtvis en helt orimlig ordning.

I strid mot meddelat villkor?

Mark- och miljödomstolens beslutsskäl är motstridiga. Först konstateras att dispensbeslutet inte villkorats av kompensationsåtgärder, medan det i det

följande stycket anges att avverkning skett i strid mot meddelat villkor. Det är mycket oklart vilket villkor mark- och miljödomstolen avser att Trafikverket brutit mot. Det måste i sådana fall vara fråga om det allmänna villkoret. Det allmänna villkoret återges ovan (redovisat som villkor 1 under rubriken *Historik avseende dispens*, domstolens anm.). Trafikverket har i dispensärendet givit in en åtgärdsplan för att fungera som underlag för kompensationsåtgärder. Åtgärdsplanen är just en plan med förslag på utförda och kommande åtgärder i ett antal områden. Som framgår ovan ska åtgärderna följas upp och Trafikverket ska redovisa en utvärdering och eventuella förslag på kompletterande åtgärder till tillsynsmyndigheten. Det faktum att möjligheterna att vidta åtgärder i enlighet med åtgärdsplanen nu påverkats något kan inte anses utgöra en avvikelse från det allmänna villkoret.

Det är också svårt att se hur mark- och miljödomstolen menar att Trafikverket ska ha brutit mot något villkor i tillståndet eftersom Trafikverket inte genomfört någon avverkning sedan februari 2026. Mark och- miljödomstolen skriver att avverkning nu skett i strid mot meddelat villkor för beviljad dispens. Som framgår ovan, och som framförts till mark- och miljödomstolen, är det inte Trafikverket som genomfört den nedtagning av träd som påverkat möjligheterna att genomföra kompensationsåtgärder på fastigheten.

Trafikverket har således inte brutit mot något villkor, oavsett hur tolkningen av det allmänna villkoret görs.

DOMSKÄL

Prövningsram

Mark- och miljödomstolens uppgift i ett överklagat mål är att gå igenom det överklagade beslutet samt materialet i målet för att se om länsstyrelsens avgörande är riktigt. Prövningen begränsas av de frågor som omfattats av underinstansernas beslut och som har överklagats.

Klagorätt/talerätt

I överklagande till mark- och miljödomstolen har föreningen uttryckligen angett att länsstyrelsens beslut, dnr 3556-2026, att ej stoppa fortsatt avverkning av livsmiljöer för mindre hackspett överklagas. Ärendet gällde i länsstyrelsen föreningens anmälan om tillsyn pga. utförd avverkning inom området Heberg 12. Föreningen begärde då bl.a. att all vidare påverkan på mindre hackspett inom planerat vägområde ska pausas.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att föreningen således har överklagat länsstyrelsens beslut och inte endast velat ”inträda i länsstyrelsens ställe”.

Föreningens överklagande gäller tillsynsåtgärder till skydd för en skyddad art, mindre hackspett. Skyddet har sin grund i Fågelskyddsdirektivet¹. En tillsynsmyndighets underlåtenhet att fatta beslut om försiktighetsmått etc. måste i sådant fall, enligt artikel 9.3 i Århuskonventionen, kunna bli föremål för överprövning. En sådan överprövning får enligt MÖD 2020:45 initieras av en ideell miljöförening såsom den aktuella. Mark- och miljödomstolen bedömer att föreningen haft rätt att överklaga länsstyrelsens beslut och att framställa yrkande om förbud. Vad Trafikverket anfört om bristande talerätt m.m. för föreningen utgör därför inte skäl att avvisa föreningens talan.

Sakprövning

Det aktuella ärendet gäller tillsyn över efterlevnaden av villkor meddelat med stöd av 16 kap. 2 § MB i ärende om dispens från artskyddsförordningen. Det är således inte fråga om beslut om kompensationsåtgärder enligt 16 kap. 9 § MB, varför av Trafikverket åberopade rättsfall (dom den 12 juni 2017 i mål M 10492-16 och den där hänvisade domen i mål M 2114-15) inte är direkt

¹ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar

tillämpliga. Mark- och miljödomstolen uttalade visserligen i det åberopade rättsfallet M 2114-15 att kompensationsåtgärder inte kan föranleda bedömningen att en annars förbjuden åtgärd blir tillåtlig. Domstolen uttalade emellertid även att en åtgärd som redan har fått dispens, och som omfattas av åtagande, bör kunna beaktas i den helhetsbedömning som ska göras.

Inte heller är det nu fråga om dispens, varför föreningens ingivna PM *Bedömning av påverkan på mindre hackspett, Dryobates minor, vid anläggning av ny väg 940 mellan Rösan och Forsbäck i Kungsbacka kommun* saknar betydelse för domstolens prövning av målet.

Genom tillsyn ska syftet med miljöbalken och föreskrifter som meddelats med stöd av balken säkerställas (26 kap. 1 § 1 st. MB). Om det i ett tillsynsärende uppenbaras diskrepanser vad gäller utförandet, ska åtgärder beslutas för att förmå verksamhetsutövaren att följa det meddelade beslutet. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas (26 kap. 9 § 2 st. MB).

En meddelad dispens kan, trots att den vunnit laga kraft, bli föremål för tillsynsingripande om det inträder ändrade förhållanden som har betydelse för frågan om dispens. Om meddelade villkor inte följs eller om övriga förutsättningar för dispensen ändras, kan konsekvensen bli att åtgärden som dispensen avser kan angripas med tillsyn. Det finns inte något utrymme för att i strid med artskyddsförordningen tillåta att ens en dispensgiven åtgärd fortsätter, om dispensen, såsom här, är villkorad med åtgärder som senare visar sig omöjliga att utföra. Trafikverket åtog sig i det ursprungliga dispensärendet bland annat att utföra åtgärder i närliggande områden för att gynna mindre hackspett så att artens populationsnivå kan återställas till en tillfredsställande nivå. Dessa åtgärder har nu omintetgjorts av den aktuella gallringen. Förutsättningarna för att uppfylla villkoren för den meddelade dispensen föreligger således inte längre och en fortsatt avverkning kräver att det utreds om alternativa åtgärder kan vidtas. Ekonomiska konsekvenser av ett förbud kan

enligt domstolens bedömning inte tillmätas en sådan betydelse att en åtgärd i strid mot artskyddsförordningen kan bedömas vara tillåtlig.

Av utredningen i målet framgår att markägaren utfört en gallring, inte inom vägområdet utan inom ett område som Trafikverket planerat avsätta för att kompensera kvarstående skada på/förstörelse av fortplantningsområden och viloplatser. Det förhållandet att åtgärden utförts av annan än Trafikverket saknar enligt domstolens bedömning betydelse eftersom det avgörande är om det gallrade området var av betydelse för den meddelade dispensen.

Det har såvitt framkommit inte påståtts att aktuellt område nu utgör livsmiljö för mindre hackspett, varför utförd gallring i sig inte var förbjuden enligt artskyddsförordningen (2007:845).

Den dispens som länsstyrelsen den 8 april 2024 beviljade i dispensärendet innebar att de åtgärder som Trafikverket föreslagit och åtagit sig i den ursprungliga ansökan med dnr 2424-22, inklusive redovisningar till tillsynsmyndigheten, i huvudsak skulle utföras. Av dispensbeslutet framgår att villkoren för dispensen meddelades med stöd av 16 kap. 2 § MB. Mark- och miljööverdomstolen fastställde detta beslut utan ändring.

Trafikverkets planerade åtgärder, bl.a. för det nu gallrade området Heberg 12, innebar att åtgärder skulle vidtas för att skapa områden där förutsättningarna för bl.a. mindre hackspett skulle förbättras snabbare än vad som skulle skett utan åtgärder. Detta genom att öka antalet värdeelement genom veteranisering av träd, skapande av död ved, utsättning av trädstammar med förhöjda naturvärden samt granavverkning. Åtgärdsplaner togs fram syftande till att fungera som underlag för konkreta åtgärder för att kompensera det bortfall av livsmiljöer för bland annat mindre hackspett som skulle orsakas av vägplanen.

Av Trafikverkets *Händelserapport — Avverkning/gallring i åtgärdsområde för mindre hackspett, Väg 940 Rösan-Forsbäck, Kungsbacka kommun Hallands län*, 2026-06-08, framgår på s. 6 följande.

Gallringen har vid fältbesöken (den 8 april 2026, domstolens anm.) konstaterats omfatta hela åtgärdsområdet (Heberg 12, domstolens anm.). Kvarvarande stubbar visar att avverkade trädslag till största delen utgörs av lövträd, åtminstone av trädslagen björk och ek, men att det även finns ett antal stubbar från grovbarkig tall. Enstaka stubbe från klenare lövträd på sockel noterades. På fuktiga-blöta ställen hade markskador uppkommit. Kvarvarande trädbestånd har glesats ut och beståndet har blivit mer likriktat. Trafikverket konstaterade att gallringen medfört att det inte längre går att genomföra den behandling som skulle utföras 2026.

De på grund av utförd gallring förlorade möjligheterna att skapa lämpliga habitat för mindre hackspett saknar enligt mark- och miljödomstolens bedömning inte betydelse för förutsättningarna att nå en tillfredsställande nivå hos den berörda populationen. Mark- och miljödomstolen konstaterar mot bakgrund av ovan att det inte är klarlagt att det gallrade området saknade betydelse för bedömningen att förutsättningar för artskyddsdispens förelåg. Utredningen i målet ger alltså inte stöd för att fortsatt avverkning kan tillåtas utan att komma i strid med artskyddsförordningen. En fortsatt avverkning inom vägområdet skulle därför kunna riskera att medföra en irreparabel skada på den skyddade fågelartens livsmiljö.

De skyddsåtgärder och åtgärdsplaner som Trafikverket åtog sig och som omfattas av dispensbeslutets villkor 1 krävs enligt domstolens bedömning därför för att uppfylla kriteriet för dispens enligt 14 § 2 st. 2 p. ArtF. Då dessa åtgärder nu inte kan utföras skulle ett fortsatt genomförande av vägplanen strida mot dispensbeslutet.

Sammanfattningsvis bedömer mark- och miljödomstolen att länsstyrelsen inte haft fog för att avskriva ärendet utan åtgärd. Mark- och miljödomstolen bedömer vidare att länsstyrelsen borde ha beslutat om tillsynsåtgärder för att stoppa vidare avverkning, i avvaktan på utredning av om det fortfarande finns förutsättningar för en dispens t.ex. genom att det område som gått förlorat ersatts med ett annat, likvärdigt. Denna utredning ankommer på länsstyrelsen

som första instans och målet skulle därför rätteligen återförvisas till länsstyrelsen. Länsstyrelsen har emellertid öppnat ett nytt ärende (dnr 5289-2026) i syfte att utreda frågan. Förfarandet framstår som mindre lämpligt men innebär enligt domstolens bedömning att en återförvisning av detta ärende kan underlåtas, eftersom frågan prövas i det nya ärendet.

Föreligger hinder för domstolens prövning av överklagandet

Domstolens prövning i aktuellt mål avser endast frågan om länsstyrelsen haft fog för att avskriva tillsynsärendet utan åtgärd, men inte frågan om vilka åtgärder som bör beslutas eller om det fortfarande finns förutsättningar för en dispens. Länsstyrelsens nya ärende, som har detta syfte, utgör därför inte hinder för domstolens prövning i detta mål.

Sammanfattning

Underlaget i målet ger inte stöd för att återstående livsmiljöer är tillräckliga för att dispenskriteriet i 14 § 2 st. 2p. ArtF ska vara uppfyllt eller för att den mindre hackspettens population ska kunna anpassas på det sätt som avses i 4 § 1 st 4b p. ArtF. I sådant fall riskerar en avverkning inom vägområdet att medföra en irreparabel skada på den skyddade fågelartens livsmiljö. Det saknas stöd dels för slutsatsen att en sådan skada kan kompenseras fullt ut, dels för att motsvarande habitatförbättrande åtgärder kan genomföras på annan plats än den som nu förstörts. Fortsatt avverkning enligt meddelad dispens kan således leda till att livsmiljöer för mindre hackspett förstörs utan att de ersätts. Mot bakgrund av att populationsnivåerna för mindre hackspett inte är tillfredsställande saknas enligt domstolen utrymme för att tillåta dispensgivna åtgärder utan att skadan på artens livsmiljöer ersätts.

Domstolen noterar att om utredningen i ärende 5289-2026 skulle visa att tillräcklig compensation inte längre är möjlig att nå så skulle en avverkning inom vägområdet, som kan skada livsmiljöer för mindre hackspett, strida mot de straffsanktionerade förbuden i 4 § artskyddsförordningen. Det sagda skulle i sin tur innebära att nödvändiga förutsättningar för meddelad dispens inte längre

är för handen och att avverkning inom vägområdet inte kan ske med stöd av den.

Trafikverket har uppgett att ett första underlag för möjligheten att kompensera bortfallet av åtgärder kan vara färdigställt under senhösten 2026. Mot bakgrund av att vägprojektet uppgetts vara tidskritiskt är det inte orealistiskt att avverkningen inom vägområdet, om den tillåts fortsätta, vid tiden för länsstyrelsens utredning skulle kunna vara slutförd. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att ytterligare avverkning inom vägområdet ska förbjudas till dess att frågan om det fortsatt finns förutsättningar för dispens utretts och vunnit laga kraft.

Domstolens interimistiska beslut om förbud ska därför fortsätta att gälla och domen ska, liksom det interimistiska beslutet, förordnas att gälla omedelbart även om den överklagas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 14 oktober 2026

I domstolens avgörande har rådmannen Susanne Lindblad, ordförande, och tekniska rådet Joen Morales.

Göteborgs ornitologiska förening
morgan.johansson@gof.nu

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT	
Ärendenummer:	2026-08-12
MÅLNR:	M 3712-26
AKTBIL:	3

Elektronisk delgivning

Beslut om avskrivning

Beslut

Länsstyrelsen i Hallands län beslutar att avskriva ärendet.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs ornitologiska förening har genom Morgan Johansson inkommit med en anmälan och begäran om tillsyn av efterlevnaden av villkor i dispens från artskyddsförordningen för anläggande av väg 940 på Onsalahalvön i Kungsbacka kommun (Länsstyrelsens beslut 2024-04-08, dnr. 2682-2023 samt Mark- och miljööverdomstolens dom 2025-11-04, M 4863-25).

Anmälaren uppger att gallring skett på en del av fastigheten Heberg 3:20 som enligt medgiven artskyddsdispens ska utgöra område för kompensation genom veteranisering av träd.

Göteborgs ornitologiska förening har framfört följande i anmälan som skickats till Länsstyrelsen 2026-05-07:

”Avtalsbrott och brott mot artskyddsförordningen

Vid ett besök på fastigheten Heberg 3:20 den 4 maj 2026 observerades att det skett en otillåten gallring av lövträd i den södra delen av fastigheten. Detta område var avsatt för mindre hackspett där det inför en ansökan om dispens för mindre hackspett har veteraniserats träd som en kompensation för förlorade livsmiljöer för arten vid anläggning av en ny väg 940.

Även ett flertal högstubbar som skulle kunna utgöra boplatser för arten har körts ner. Livsmiljön för bl.a. mindre hackspett har därvid påverkats mycket negativt. Den del där den otillåtna gallringen upptäckts betecknas som Heberg 12 i avtalet mellan fastighetsägaren och Trafikverket. Det är i dagsläget okänt om gallring/avverkning skett i de andra delarna av fastigheten (Heberg 1 och Heberg 5) eller

i andra fastigheter där Trafikverket och markägaren har skrivit ett avtal som ingår i dispensansökan.

Trafikverket har i samband med att de har ansökt om dispens från förbuden i artskyddsförordningen uppgett att man vidtagit åtgärder på delar av fastigheten för att gynna mindre hackspett. Ett avtal mellan fastighetsägaren som är Eksta bostads AB och Trafikverket upprättades i november 2019, med följande innebörd (se bilaga 1).

Fastighetsägaren förbinder sig inom avtalsområdet avstå från följande åtgärder:

- Avverka levande eller döda träd och buskar inom området.
- Ta ut död ved från området.
- Nyplantera barrträd.
- Utföra transporter eller annan verksamhet som kan skada mark eller vegetation inom området.

Avtalstiden för detta avtal skall gälla t.o.m. 2031-02-28.

Trafikverket har 2025-11-04 blivit beviljad den sökta dispensen. Villkor för den givna dispensen är bl.a. att Trafikverket uppfyller det man i den ursprungliga ansökan angett att man skall göra vilket innefattar veteranisering av träd på ett antal fastigheter.

Det som nu hänt på fastigheten Heberg 3.20 innebär att villkoren i nämnda dispensbeslut inte har följts. Detta bedöms som ett brott mot dispensen och är således ett brott mot Artskyddsförordningen. Att gallringen som bedöms ha skett efter 28/2 i ett för mindre hackspetts utpekad livsmiljö under häckningstid är extra allvarligt för arten fortbestånd på Onsalahalvön eftersom populationen redan är kraftigt negativt påverkad med anledning av avskogning i stora delar av det planerade vägområdet.

Göteborgs ornitologiska förening yrkar på:

- Att Länsstyrelsen i Halland upprättar en anmälan om brott mot Artskyddsförordningen eftersom Trafikverket ej följer villkoren i dispensen.
- Att en utredning ska göras hur detta avtalsbrott och brott mot Artskyddsförordningen påverkar mindre hackspettens livsmiljö och population på Onsalahalvön.

- Att all vidare påverkan på mindre hackspett inom planerat vägområde kommer att pausas.
- Att övriga delar av Heberg 3:20 som omfattas av avtalet inventeras och bedöms om dessa har påverkats.
- Att ansvariga på Trafikverket ställs till svar för den påverkan på artens livsmiljö.
- Att utredningen av händelsen och en bedömning av denna utförs tillsammans med en oberoende biolog/ornitolog.”

Den 17 juni översände Trafikverket en händelserapport till Länsstyrelsen med anledning av avverkningen/gallringen. Av händelserapporten framgår bland annat att tre fältbesök genomförts i åtgärdsområdet och att gallringen omfattar hela åtgärdsområdet. Ingen gallring i övriga åtgärdsområden hade noterats.

Trafikverket informerade den 29 juni 2026 Länsstyrelsen per telefon om hur de kommer att gå vidare i ärendet.

Motivering till beslutet

I Länsstyrelsens beslut om dispens dnr. 2682-2023 anges i villkor 1 att åtgärderna ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad Trafikverket föreslagit och åtagit sig i ursprunglig ansökan, dnr. 2024-2022.

I Trafikverkets ansökningshandlingar finns i villkorsbilaga 6 en åtgärdsplan för gröngöling och mindre hackspett. I åtgärdsplanen beskrivs kompensationsåtgärder bland annat i form av veteranisering av träd. Fastigheten Heberg 3:20 i Kungsbacka kommun var ett av flera områden för kompensationsåtgärder.

Länsstyrelsen har varit i kontakt med Trafikverket som inkom med en händelserapport med en beskrivning av skogsbruksåtgärder som vidtagits på fastigheten Heberg 3:20 och hur det påverkat områdets värden för hackspettar. Trafikverket uppger att de arbetar med att hitta ytterligare platser där man kan vidta åtgärder för att gynna mindre hackspett för att kompensera för de värden som har förlorats vid gallringen på Heberg. Trafikverket inkommer med ytterligare uppgifter till Länsstyrelsen när de har ett konkret förslag på områden och åtgärder. Detta följs upp i ärende med dnr 5289-2026.

Trafikverket är inte ansvariga för den gallring som genomförts på Heberg 3:20 och de har meddelat att de avser att ersätta området med ett motsvarande kompensationsområde. Med anledning av detta bedömer Länsstyrelsen att det inte är motiverat att fatta ett interimistiskt beslut om förbud mot avverkning enligt den inkomna begäran eller att upprätta en åtalsanmälan mot Trafikverket.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen 2011:13 ansvarar länsstyrelsen för tillsynen i fråga om skydd för biologisk mångfald enligt 8 kap. 1-4 §§ miljöbalken (MB).

Enligt 26 kap 9 § MB får en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas.

Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Du kan överklaga beslutet

Se information nedan hur du kan överklaga beslutet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av T.f. enhetschef Anders Johannesson med naturvårdshandläggare Jennie Thronée som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Trafikverket, lydia.lehtonen@trafikverket.se och sara.a.bergstrom@trafikverket.se
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Hallands län antingen via e-post; halland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Hallands län, 301 86 Halmstad.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, halland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 30 00. Ange diarienummer 3556-2026.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.